

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

О.Б. Жильцов
20 17 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЛЬНИЙ СПІВ

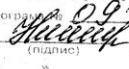
Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність: 025 «Музичне мистецтво» (Сольний спів)

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

II курс

Інститут мистецтв

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти Програма № 0944/17 (підпис) (прізвище, ініціали) « » 20 17 р.
--

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А. О. Таранник

Робоча програма з навчальної дисципліни «Сольний спів» для студентів у галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (Сольний спів) (академічний) освітнього рівня - першого (бакалаврського), II курс

Розробник: Леонтієва Софія Леонідівна, старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв, Петрикова Оксана Петрівна, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу
Протокол від "6" вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри
академічного та естрадного вокалу Ю. В. Мережко

©Леонтієва С.Л., Петрикова О.П., 2017 рік
©Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017 рік

2

ЗМІСТ:

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	8
I. Опис предмета навчальної дисципліни	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни	9
III. Програма	10
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Сольний спів»	11
V. Завдання для самостійної роботи	12
VI. Система поточного та підсумкового контролю	14
VII. Методи навчання	18
VIII. Методичне забезпечення курсу	19
IX. Основна література	19
X. Додаткова література	24

Робоча програма з предмета "Сольний спів" розрахована на студентів вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації музичних спеціальностей на основі повної загальної середньої освіти.

Ця робоча програма укладена з врахуванням вимог стандарту вищого навчального закладу та повністю відповідає вимогам підготовки фахівців у ВНЗ мистецького спрямування.

При підготовці робочої програми врахований принцип комплексного вивчення студентами спеціальних дисциплін, який передбачає оволодіння ними поряд з академічним співом низки інших спеціальних дисциплін: майстерності актора, сценічної мови, хореографії, музично-теоретичних дисциплін тощо.

Мета дисципліни - відкрити студентам перспективу професійно розкрити та розвинути свій творчий потенціал, оволодіти всіма можливостями свого голосу, розуміти і виконувати вокальні академічні твори у збагаченому синтезі музики, слова, пластики, емоційної акторської виразності, допоможе розширенню творчої уяви та вихованню естетичного смаку.

Поряд з практичним навчанням співу, завданням даної дисципліни є виховання у студентів творчої волі, прагнення до самовдосконалення, формування художнього стилю, розширеного світогляду, знайомства з найкращими зразками класичної музики, вітчизняних та зарубіжних композиторів.

Робоча програма враховує також вимоги сучасності та зміни, що відбулися у викладанні академічного співу, специфіку фахової підготовки студентів з мистецького напрямку. Основна робота викладача зі студентами проводиться безпосередньо на заняттях.

Основною формою проведення занять є практичне (індивідуальне) заняття з викладачем, але для творчого осмислення ідей і положень курсу академічного співу студенти обов'язково самостійно готуються до занять.

До робочої програми додається перелік понять і основних вмінь, оволодіння якими обов'язкове для кожного студента, а також список рекомендованої літератури з курсу "Сольний спів".

Критерієм оцінки знань, умінь і навичок студента є не стільки обсяг матеріалу, що залишився в пам'яті, скільки вміння його аналізувати, узагальнювати, активно і творчо використовувати в процесі самовираження мистецького задуму на практиці.

Робоча програма розрахована на період навчання за освітнім рівнем – першим (бакалаврським) II курс і складає: 116 практичних, 24 самостійних годин, 10 годин модульного контролю та 30 години семестрового контролю. У ній подано орієнтовний тематичний план з розподілом навчального часу на вивчення окремих тем за курсами і семестрами навчання.

Визначальна форма обліку успішності студентів – навчальні, тематичні модулі та семестрові екзамени.

Зміст робочої програми обговорено на засіданні кафедри естрадного та академічного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Методичні рекомендації

Теорія академічного мистецтва полягає в основному з невирішених завдань і проблем. Існують певні думки відносно естетичної самостійності естради : є вона "єдиною" і "новою" чи об'єднує твори різних видів мистецтв. Особливість глядацького сприйняття призводить до того, що артист є автором виконуваних творів, а іноді глядача навіть не цікавить, хто автор, головне - особа-виконавець. Поява та широке поширення технічних засобів, таких як плеєри, mp3 - і CD - програвачі, наявність комп'ютерної техніки і глобальної мережі інтернет є величезним прискорювачем в поширенні творів естрадної музики. Одночасно ці сучасні засоби поширення музики створили передумови для переважного розвитку одних жанрів перед іншими.

З перших занять викладачу необхідно розвивати у студентів почуття самоконтролю: вміння чути й аналізувати свої недоліки в звукоутворенні, прагнути до чистої інтонації, точного ритму під час співу. За час навчання він повинен мати широку амплітуду творчих емоційних виявлень та найяскравішу, найрізноманітнішу палітру прийомів, тембрів, темпоритмів, психологічних та асоціативних впливів; постійно розвиваючись та видозмінюючись.

Головними завданнями **"Сольного співу"** є:

- Розкрити та розвинути природні властивості голосу студента в повному діапазоні та найкращому тембровому забарвленні.
- Оволодіти прийомами вокальної техніки, емоційно-динамічною виразністю звуку на основі професійного усталеного дихання, сформувані вокальні навички.
- Розширити музичні уявлення, відчувати музичну форму цілого твору, розвиток та завершеність окремих фраз, логіку розвитку кульмінації.
- Дати студентам відомості про музичну спадщину всіх часів і народів, її величезні пласти – фольклор, класичну джазову й естрадну музику, залучити до культури співочого виконавства та розвинути художньо-виконавський смак на традиціях попереднього історичного досвіду.
- Оволодіти прийомами звукового відображення різних відтінків психологічного стану людини.
- Оволодіти музичною термінологією.
- „Чути інтонацію” як вираз змісту твору, аналізуючи інтонаційний ряд через зіставлення слова з мелодикою, ритмом, теситурою.
- Майбутній фахівець повинен вміти осмислювати та виконувати академічний твір в синтезі музики, слова та акторської виразності.

- Розкривати задум пісні у всіх аспектах проявів живої природи людини, якими є щирість мови душі, енергетична реалізація почуття, емоції, пластики руху.
- Володіти вмінням професійного спілкування зі слухачем на оперній сцені.
- Навчитись самостійно професійно розспівуватись.
- Навчитись вирішувати проблему вокально-педагогічного репертуару, збагачення його для майбутньої практичної роботи.
- Навчитись любити та поважати свій голос, дотримуватись усіх норм та правил охорони здоров'я та працездатності вокального апарату.

Методика професійного виховання майбутнього академічного співака повинна охоплювати різні аспекти його творчого життя, різнобічно формувати його особистість в широкому розумінні цього слова. Адже багато є і буде артистів на сценах всього світу, і тільки той артист має право на суспільне визнання, талант якого натхнений колоритом та невичерпними духовними цінностями рідного народу. Тому бажано в навчально-виховному процесі використовувати творчі національні традиції української пісенної культури, вивчати фольклорно-етнографічний репертуар багатой спадщини України та досягти майстерності і реалізації свого творчого потенціалу у виконанні української пісні. Доцільно також використовувати репертуар з пісенних культур інших народів світу, побудований на високих зразках світової музичної літератури.

Для здійснення широкого комплексу дій, спрямованих на виховання академічного співака, необхідна база, яка повинна забезпечити умови для проведення навчального процесу, а саме: кабінет, де проходять індивідуальні заняття зі спеціалізації "Сольний спів".

Прямим впливом на аудиторію стає те, що різні виконавці відрізняються один від одного не лише жанром, репертуаром і майстерністю, також манерою, артистичним чином, одним словом - "іміджем". Тому треба приділяти увагу на створенні власного, неповторного образу.

Репертуар для академічного виконавця, є основним фактором всієї творчості. Для будь-якого музиканта репертуар є найважливішою категорією його професійної діяльності. Тому постійне звертання уваги на формування репертуарної політики є першочерговим в вихованні смаку та культури студента.

Усі виступи студентів аналізуються та оцінюються на засіданнях кафедри академічного і естрадного вокалу.

Таким чином, система навчання академічного співака забезпечує повноцінну професійну спеціальну освіту та творчий розвиток особистості майбутнього фахівця, а також кваліфікаційного викладача, що сприяє подальшому розвитку академічно-вокальної культури України.

Перелік обов'язкових умінь, навичок, вправ і комбінацій, які повинен виконувати студент

1. З майстерністю володіти своїм голосом і технікою академічного співу, виявляючи найкращі темброві барви голосу та звукову своєрідність:
 - опанувати та постійно удосконалювати уміння професійного співочого дихання;
 - досконало володіти високою позицією звучання голосу;
 - у всій повноті оволодіти яскравим звучанням головних та грудного резонаторів;
 - мати ідеально точну інтонацію звуковедення;
 - володіти відшліфованою професійною мовою.
2. Професійно розвинути свій творчий потенціал та розширити особисті художні уявлення.
3. Удосконалити природні динамічні, емоційні, енергетичні властивості своєї особистості.
4. Професійно ретельно розспівуватись.
5. Виявляти свій акторський талант, вміти відчувати академічний твір як мікросвіт з його живими почуттями, емоційно-психологічними переживаннями, яскравими енергетичними проявами.
6. Розкривати задум авторів твору, втілюючи його зміст у виконання засобами свого особистого осмислення та інтерпретації, наділяючи творчий образ сценічною виразністю.
7. Мати широкі творчі уявлення та володіти різнобічними прийомами академічного виконавства.
8. Мати музичну ерудицію, володіти музичною термінологією.
9. Формувати свій виконавський репертуар, осмислено відбираючи твори, які відповідають високим критеріям професіоналізму, сучасному інтелектуальному погляду та які будуть відповідати особистому артистичному іміджу.
10. Мати вихований естетичний смак.
11. Володіти майстерністю професійного спілкування зі слухачем на оперній сцені.

І. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис предмета навчальної дисципліни «Сольний спів»

Курс : II	Галузь знань, Напрямок підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Загальний обсяг годин: <i>180</i></p> <p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>II курс – 6</i></p> <p>Змістових модулів: <i>2</i></p>	<p><i>02 «Культура і мистецтво»</i></p> <p><i>025 Музичне мистецтво</i></p> <p>II курс</p> <p>Освітній рівень: Перший (бакалаврський)</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 2-4 Семестр: 3-4 Практичні заняття: <i>116 годин</i> Аудиторні: 116 годин Самостійна робота: <i>24 години</i> Модульний контроль: <i>10 годин</i> Семестровий контроль: <i>30 годин</i></p> <p>Вид контролю: <i>Залік – 3 семестр</i> <i>Екзамен – 4 семестр</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва розділу, теми	Кількість годин				
	Усього:	Із них:			
		Практичні	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестр. контроль
Змістовий модуль 1 (II курс, III семестр)					
Тема 1. Робота над удосконаленням координування голосового та артикуляційного апаратів. Продовження удосконалення звукоутворення та звуковедення, пошук та розкриття природного потенціалу голосу.	27	22	5		-
Тема 2. Тембральне забарвлення голосу. Продовження розкриття потенціалу та творчого уявлення вокаліста. Продовження розвитку можливостей художнього мислення студента. Усвідомлення зв'язку емоційно-музичного звучання твору з літературним змістом.	32	20	12		-
Тема 3. Поступове розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу. Удосконалення роботи системи дихання, подальший розвиток відчуття резонаторів та приближеного звучання голосу.	25	20	5		-
Модульний контроль	6			6	
Семестровий контроль					
Форма контролю	Залік				
Усього:	90	62	22	6	-

Змістовий модуль 2 (II курс, IV семестр)					
Тема 4. Різнобічний розвиток можливостей співочого голосу студента. Ускладнення вокальних технічних вправ та прийомів. Художній смак. Художній образ та акторське його втілення засобами вокальної виразності.	18	18			
Тема 5. Професійне виконання академічного твору. Ознайомлення з класичними жанрами та стилями в оперній музиці.	18	18			
Тема 6. Робота над акторською виразністю у виконанні академічного твору. Закріплення вокальних та дикційних позицій.	20	18	2		
Модульний контроль	4			4	
Семестровий контроль	30				30
Форма контролю	Екзамен				
Усього:	90	54	2	4	30
Разом:	180	116	24	10	30

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 (II КУРС III СЕМЕСТР)

Тема 1. Координування голосового та артикуляційного апаратів.

Тема 2. Тембральне забарвлення голосу. Розкриття потенціалу та творчого уявлення вокаліста.

Тема 3. Розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу. Робота системи дихання, розвиток відчуття резонаторів та приближеного звучання голосу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 (II КУРС IV СЕМЕСТР)

Тема 4. Різнобічний розвиток можливостей співочого голосу студента. Ускладнення вокально-технічних вправ та прийомів. Художній смак.

Тема 5. Професійне виконання академічного твору. Ознайомлення з класичними жанрами та стилями в оперній музиці.

Тема 6. Робота над акторською виразністю у виконанні академічного твору. Закріплення вокальних та дикційних позицій.

Методичні вказівки щодо проведення заліків та екзаменів

На II курсі студент опановує навичками для виконання більш складного та різноманітного за жанром і стилем репертуару: набуває вокально-технічної підготовки, навчається професійних прийомів для застосування їх у майбутній самостійній практиці. На протязі року студент повинен вивчити програму з 2 вокалізів, 1арії XVII століття, 1старовинної арії, 1 романсу російського композитора, 1 українська народна пісня. Обов`язково передбачається самостійна робота у вигляді вивчення музичного матеріалу для концертних заходів.

На протязі року студент напрацьовує репертуар для наступної концертної діяльності, готує програму для державного екзамену. Річний репертуар складається з 1 класичної арії XVII- XVIII століття, 1 зарубіжна арія, 1 романс зарубіжного композитора, 1 романс російського композитора, 1 романс українського композитора, 1 українська народна пісня. Виконавська майстерність повинна стати переконливою. Обов`язково передбачається самостійна робота у вигляді вивчення музичного матеріалу для концертних заходів.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Сольний спів»

II курс

модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
Назва						
Кількість балів за модуль	786			752		
заняття	1	2	3	4	5	6
годин	22 годин	20 годин	20 годин	18 годин	18 годин	18 годин
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Координування голосового та артикуляційного апаратів.	Тембральне забарвлення голосу. Розкриття потенціалу та творчого уявлення вокаліста.	Розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу. Робота системи дихання, розвиток відчуття резонаторів та	Різномісний розвиток можливостей співочого голосу студента. Ускладнення вокально-технічних вправ та прийомів. Художній смак	Професійне виконання академічного твору. Ознайомлення з класичними жанрами та стилями в оперній музиці.	Акторська виразність у виконанні академічного твору. Вокальні та дикційні позиції.

1218 балів	$(10+0.5)*22 = 231$ б.	$(10+0.5)*20 = 210$ б.	приближеного звучання голосу. $(10+0.5)*20 = 210$ б.	$(10+0.5)*18 = 189$ б.	$(10+0.5)*18 = 189$ б.	$(10+0.5)*18 = 189$ б.
Самостійна робота та семестровий контроль 270 балів	$5*5=25$ б.	$5*12=60$ б.	$5*5=25$ б.	$5*10=50$ б.	$5*10=50$ б.	$5*12=60$ б.
Види поточного контролю 50 балів	Модульна контрольна робота (прослуховування 25 балів)			Модульна контрольна робота (прослуховування 25 балів)		
Підсумковий контроль	Залік			Екзамен		
Всього 786 балів, коефіцієнт – 7,86				Всього 752 бали, коефіцієнт – 12,53		

v. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Зміст завдання	Години на виконання, передбачені ТП	Література	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1 (II курс, III семестр)						
1.	Координування голосового та артикуляційного апаратів.	Робота над удосконаленням координування голосового та артикуляційного апаратів. На самостійне відпрацювання студентів відводиться 7 годин. Подальше засвоєння знань, усвідомлення залежності якості звуку від професійності функціонування артикуляційного апарата. Закріплення професійних навиків в роботі над репертуаром.	5	Основна 3, 6, 11, 14, 27, 33, 41, 46 Додаткова 7, 24, 35, 42		25
2.	Тембральне забарвлення голосу. Розкриття потенціалу та	Тембральне забарвлення голосу. Продовження розкриття потенціалу та творчого	12	Основна 2, 7, 17, 24, 33, 41, 45, 57	Опитування, прослуховування	60

	творчого уявлення вокаліста.	уявлення вокаліста. На самостійне відпрацювання студентів відводиться 7 годин. Усвідомлення студентом тембрального забарвлення голосу як виразу художньо-емоційного самовираження у виконанні. Продовження творчого опрацювання академічного репертуару.		Додаткова 9, 20, 23, 36, 60		
3.	Розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу. Робота системи дихання, розвиток відчуття резонаторів та приближеного звучання голосу.	Поступове розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу. Удосконалення роботи системи дихання, подальший розвиток відчуття резонаторів та приближеного звучання голосу. На самостійне відпрацювання студентів відводиться 6 години. Підбір складніших вправ з поступово збільшуваними інтервалами, гамоподібних, різні види арпеджіо тощо для удосконалення техніки володіння голосом тарозширення діапазону. Удосконалення володіння співоchim диханням. Оволодіння вмінням відчувати збільшений тонус черевного преса при співі високих звуків діапазону. Чим вищий звук, тим напруження черевного преса мусить бути більшим і відчуватися у нижніх частинах живота.	5	Основна 2, 6, 7, 25, 33, 38, 41, 45, 50 Додаткова 12, 15, 35, 44.	Опитування, прослуховування	25
Змістовий модуль 2 (II курс, IV семестр)						
6.	Робота над акторською виразністю у виконанні академічного твору. Вокальні та дикційні позиції.	Робота над акторською виразністю у виконанні академічного твору. Закріплення вокальних та дикційних позицій. На самостійне відпрацювання студентів відводиться 6 годин. Акторська виразність як зовнішні прояви внутрішнього творчого проживання та емоційного переживання виконавця. Закріплення навиків з вокальних та мовних засобів виразності.	2	Основна 26, 41, 42, 46, 48, 56, 57, 62 Додаткова 36, 38, 44, 55	Опитування, прослуховування	10

Разом:	24 години	120 балів
---------------	------------------	------------------

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з навчальної дисципліни «Сольний спів» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю. Систему рейтингових балів для видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS).

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності Змістовий модуль 1	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування індивідуальних занять	0.5	62	31
2.	Робота на індивідуальних заняттях	10	62	620
3.	Модульні контрольні роботи	25	1	25
4.	Самостійна робота	5	22	110
Всього без підсумкового контролю		786		
Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта		7,86		
Підсумковий рейтинговий бал		100		

№ з/п	Вид діяльності Змістовий модуль 2	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування індивідуальних занять	0.5	54	27
2.	Робота на індивідуальних заняттях	10	54	540
3.	Модульні контрольні роботи	25	1	25
4.	Самостійна робота та семестровий контроль	5	32	160
Всього без підсумкового контролю		752		
Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта		12,53		
Підсумковий рейтинговий бал		60		

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне прослуховування, ПМК, залік, екзамен.

Методи самоконтролю: уміння самостійно розучувати та проводити вокальний самоаналіз творів програмного репертуару.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»:

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка у балах	Критерії оцінювання
A «відмінно»	90-100	Студент добре вміє реалізувати свої творчі можливості, голос звучить збагачено у головному та грудному резонаторах, згладжені перехідні ноти, володіє кантиленою, добре володіє професійним співочим диханням. Студент багато працював над пошуком індивідуальної манери виконання, яскравої динаміки розвитку драматургії виконуваного

		<p>твору, емоційної творчої самореалізації. Голос звучить професійно якісно в розширеному діапазоні, рівно і яскраво.</p> <p>Студент впевнено, в повній мірі, з майстерністю розкриває всю глибину авторського задуму твору, яскраво реалізуючи свій артистичний та енергетичний потенціал.</p> <p>Досконало володіє всіма можливостями свого голосу, заворожуючи слухача барвами тембру, багатством інтонацій, щирістю, своєрідною манерою співу. Вміє володіти слухацькою увагою.</p>
В «дуже добре»	82-89	<p>Студент володіє всіма можливостями голосу без суттєвих помилок: рівністю звучання у головному та грудному регістрах, широким діапазоном і яскравим тембральним забарвленням, професійним володінням кантиленою та співочим диханням.</p> <p>Студент виявляє повні і систематичні знання, засвоєння основної і додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення й оновлення знань.</p> <p>Студент емоційно виразно розкриває задум вокального твору, розуміє їх стиль й жанровість.</p> <p>Студент має добру професійну підготовку як в оволодінні вокально-музичними навиками, так і в роботі над художнім образом пісні.</p>
С «добре»	75-81	<p>Студент добре володіє рівністю звучання (регістрами) співацького голосу, розуміє стиль, жанровість вокальних творів, емоційно відчуває характер літературного образу пісні, але ще є деякі недоліки: форсований звук, гнусавість, горлові відтінки, недоліки у сценічній пластиці.</p> <p>Студент емоційно виразно розкриває задум вокального твору, володіє вокальними технічними прийомами на досить широкому діапазоні, витримує теситуру, але є недоліки: іноді нестійка інтонація, метроритмічна нестабільність, пластична невиразність.</p> <p>Студент має добру професійну підготовку як в оволодінні вокально-музичними навичками, так і у роботі над художнім образом пісні, але</p>

		ще необхідно попрацювати над музичною виразністю та емоційною насиченістю акторського творчого прояву.
D «задовільно»	69-74	Студент має елементарні навички з оволодіння голосовим апаратом, але не відчуває міцної дихальної опори, емоційна віддача, артикуляція та дикція – в'ялі. Намагається донести зміст виконуваного твору до слухача. Студент набув певного досвіду в оволодінні резонаторами, голос звучить впевненіше, але тембрально нерівно. Не набули розвитку акторські здібності, що не дає змоги повноцінно розкрити задум авторів вокального твору.
E «достатньо»	60-68	Студент має елементарні навички в оволодінні голосовим апаратом, але не відчуває опори дихання, в'яла емоційна віддача, в'яла артикуляція та дикція. Студент осмислено розкриває драматургію літературного тексту, але професійні вокальні навички, тобто володіння високою співочою позицією, відчуття опори звука та дихання повинні набути більшої впевненості.
FX «незадовільно з можливістю повторного складання»	35-59	Студент не розвинув навичок кантиленного співу на професійній дихальній опорі, не розвинув вокально-виконавських здібностей взагалі, не виявив ознак акторського мислення. Студент лише частково сприймає навички вокалізації, проте творча думка залишається в'ялою, акторська робота – невиразною. Студент не досяг успіхів.
F «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу»	1-34	Студент не розвинув навичок кантиленного співу на професійній дихальній опорі, не розвинув вокально-виконавських здібностей взагалі, не виявив ознак акторського мислення. Студент має досить низький рівень знань та умінь, що вимагає повторного вивчення дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Методичні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, прослуховуються під час індивідуальних занять.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У таблиці представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Сольний спів»:

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Змістовий модуль 1				Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
Практичне заняття, самостійна робота	Практичне заняття, самостійна робота	Практичне заняття, самостійна робота	Модульна контрольна робота			
T1	T2	T3	25	786	7,86	100
256	270	235				

Змістовий модуль 2				Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
Практичне заняття, самостійна робота	Практичне заняття, самостійна робота	Практичне заняття, самостійна робота	Модульна контрольна робота			
T4	T5	T6	25	752	12,53	60
К39	239	249				

І кількість балів за роботу з практичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

На заняттях з сольного співу застосовуються загальні педагогічні та спеціальні методи навчання:

- **метод розв'язання** різних за ступенями складності навчальних завдань (дозволяє формувати у студентів систему практичних умінь і навичок; активізує діяльність студентів);
- **метод ілюстрування** (застосування викладачем елементів показу правильного звукоутворення та звуковедення);
- **метод звукового регулювання** (дозволяє студентам співвідносити звучання власного голосу з голосом викладача, а також знаходити оптимальний режим роботи голосового апарату в процесі з супроводом);

- **метод педагогічного аналізу** (формує педагогічне мислення студентів у конкретних педагогічних та виконавських ситуаціях засобом аналізу власних дій, розвиває аналітичний, вокальний слух студента);
- **метод ескізної роботи над твором** (дозволяє розширити навчальний репертуар студента з метою його застосування у подальшій педагогічній та музично-виконавській діяльності).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ◆ робоча навчальна програма;
- ◆ навчальні методичні посібники;
- ◆ схеми, таблиці;
- ◆ збірки вокалізів;
- ◆ збірки класичних арій композиторів XVII-XVIII століття;
- ◆ збірки зарубіжних арій;
- ◆ збірки романсів зарубіжних композиторів;
- ◆ збірки романсів російських композиторів;
- ◆ збірки романсів українських композиторів;
- ◆ збірки народних пісень.

IX. ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Репертуарний список творів, які відповідають широкому спектру вимог з предмета "Академічний спів", обираються до вивчення і обіймають собою всі ступені складності, передбачені навчальним процесом

Вокалізи

1. *Абт Ф.* Вокализы для баритона и баса. - М.: Музыка, 1985.
2. *Абт Ф.* Избранные упражнения. — М.: Музыка, 1985.
3. *Вілінська І.* Вокалізи для низького голосу. – К. 1962.
4. *Вілінська І.* Вокалізи для високого голосу. – К.: Мистецтво, 1969.
5. *Вілінська І.* Вокалізи для середнього голосу. – К.: Музична Україна, 1989.
6. *Вілінська І.* Вокалізи для співака-початківця. – К. 1971.
7. *Воронім О., Вороніна Р.* 30 вокалізів на основі народних пісень. -К.: Музична Україна, 1991.
8. *Гарсія М.* Школа співу. – М.: Музгіз, 1956.
9. *Глінка М.* Вправи для вдосконалення голосу, методичні пояснення до них та вокалізи-сольфеджіо. – М.: Музгіз, 1951.
10. *Далецкий О.* Вокализы. – М. 1973.
11. *Егорычева М.* Упражнения для развития вокальной техники. – К., 1980.
12. *Завалишина М.* Вокализы. – К., 1984.
13. *Заринь В.* Вокализы. – М., 1962.
14. *Зейдлер Г.* Искусство пения для сопрано или тенора. - М.: Гос.муз.

издательство, 1957.

15. Конконе Дж. Сорок упражнений. – М., 1962.

16. Лютген В. Ежедневные упражнения: 20 маленьких вокализов. – М.: Музыка, 1964.

17. Маркезі М. Вокалізи – К., 1980.

18. Павлюченко С. Вокалізи для середнього і низького голосів. - К.: Музична Україна, 1979.

19. Тамшина В. И. Вокализы для сопрано. - М.: Музыка, 1973.

20. *Vokalisieren* Рапофка. Edition Peters Op.85 Heft I (Arlberg)

Нотно-методична література

1. Карабіц І. - К.: Музична Україна, 1983.
2. Кос-Анатольский А. Вибрані пісні -К.: Музична Україна, 1991.
3. Поклад І. - К.: Музична Україна, 1991.
4. Різдяна псальма. - К.: Музична Україна, 1992.
5. Сабадаш С. - К.: Музична Україна, 1981.
6. Шамо І. - К.: Музична Україна, 1989.
7. Вечер старинного романса. - М.: Искусство.
8. Малышева Н.М. О пении (из опыта работы с певцами). - М.: Сов. композитор, 1988.
9. Популярный справочник песен. - М.: Музыка, 1991.
10. Романсы и песни П. Булахова. - М.: Музыка, 1983.
11. Старинные романсы "Умчались года...". - М.: Музыка, 1991.

Арії старовинних композиторів

1. Бах Й.С. Арія «Слезы, вздохи, трепет горе...» з кантати №21
2. Бонончині «Per la gloria»
3. Джордані Т. «Caro mio ben»
4. Каччіні Дж. «Amarilli», «Аве марія»
5. Марчелло Б. «Quella fiamma che m'accende»
6. Монтеверді К. «Lasciate mi mirare»
7. Паізіелло Дж. «La bella morinala»
8. Перголезі Дж. «Setum`ami», «Confusa smarita », канцона «Tre giorni son che Nina»; арії з кантат «Salve Regina», «Stabet mater»
9. Скарлатті Д. «Sonto nel core», «Violette»
10. Страделла А. «Pieta, Signore»
11. Честі А. «Tu mancavi a tormentarmi»
12. Чімароза Д. Каватина Нанелли з опери «Фанатик древніх римлян».

Зарубіжні арії

1. Россіні Дж. Каватина Розіни з опери «Севільський цирульник»
2. Белліні В. Полонез Ельвіри з опери «Пуритане», каватина Норми з опери «Норма»
3. Верді Дж. Арія Леонори з I дії з опери «Трубадур», арія Аїди з опери «Аїда», Сцена і арія Віолетти з опери «Травіата», арія Джильди з опери

- «Ріголетто», куплети Оскара з опери «Бал-маскарад», болеро Елени з опери «Сіцилійська вечірня»
4. Понкеллі А. Арія Джоконди з опери «Джоконда»
 5. Леонкавалло Р. Арія Недди з опери «Паяци», арія Зази з опери «Заза»
 6. Пуччіні Дж. Арія Ліу з опери «Турандот», розповідь Мімі, вальс Мюзетти з опери «Богема»
 7. Берліоз Г.Л. Арія з ораторії «Осуждение Фауста»
 8. Гуно Ш. Речитатив та арія Джульєтти з опери «Ромео і Джульєтта»
 9. Оффенбах Ж. Куплети Олімпії з опери «Казки Гофмана»
 10. Деліб К.Ф. Строфи Лакме з опери «Лакме»
 11. Бізе Ж. Арія Мікаели з опери «Кармен»

Оперні арії українських композиторів

1. Березовський М.С. Арія Демофонта з опери «Демофонт»
2. Гулак-Артемівський С.С. Арія Оксани з опери «Запорожець за Дунаєм»
3. Лисенко М.В. Три арії Марильці з опери «Тарас Бульба», каватина Оксани з опери «Різдвяна ніч», три пісні Наталки з опери «Наталка Полтавка»
4. Вериківський М.І. Арія Панночки з опери «Вій», аріозо Настусі з опери «Пан сотник», другий монолог Ганни з опери «Наймичка»
5. Верстовський О.М. Арія Наташі «Світить, світить сонце ясне» з опери «Аскольдова могила»

Романси російських композиторів

1. Балакірєв М. «Взошел на небо месяц ясный», «Приди ко мне»
2. Бородин О. «Спесь», «Октава», «Песня темного леса»
3. Глієр Р. «Кто, волны, вас остановил»
4. Глінка М. «Скажи, зачем», «Только узнал я тебя», «Не говори, любовь пройдет», «В крови горит огонь желанья», «К Цитре», «Ах, когда я прежде знала», «Адель», «Победитель», «Я помню чудное мгновенье», «Ночной Зефир», «Песнь Маргариты»
5. Глазунов О. «Соловей», «Сновиденье», «Не скажу никому», «Я затеплю свечу», «Чаруй меня, чаруй», «Я здесь, Инезилья», «Старый капрал», «Мне грустно», «Я вас любил»
6. Кюї Ц. «Царскосельская статуя», «Коснулась я цветка», «Смеркалось»
7. Мусоргский М. «Где ты, звездочка», «Семинарист», «Петрушка», «Листья шумели уныло»
8. Рахманінов С. «Полюбила я на печаль свою», «Вокализ», «Не пой, красавица при мне», «Утро», «Сон», «Я жду тебя», «Ночь печальна», «Маргаритки», «Островок», «Здесь хорошо», «Арион», «Крысолов»
9. Римський-Корсаков М. «Восточный романс», «Красавица», «Нимфа», «Сновиденье», «Дева и солнце»
10. Чайковський П. «Я Вам не нравлюсь», «Уноси мое сердце», «Растворил я окно», «Средь шумного бала», «И больно, и сладко»,

«Слеза дрожит», «Отчего?», «Ни слова, о друг мой», «На землю сумрак пал», «Закатилось солнце», «В эту лунную ночь», «День ли царит»

Романси зарубіжних композиторів

1. Бетховен Л. «Люблю тебя», «Сурок», «Гандолетта», «Прощание», «Радость страданья», «Новая любовь», «Песня о блохе»
2. Моцарт В.А. «О Цитра, ты моя», «Гайна», «К Хлое»
3. Гайдн Й. «Поцелуй», «Розочка», «Серенада», «О, сладкий звук»
4. Берг А. «Ода Любви», «Песнь тростинки»
5. Брамс Й. «Колыбельная», «Охотник», «Ода Сафо», «Тебя забыть», «Звучат нажене свирели», «Серенада», «Девушка горит»
6. Гріг Е. «Сердце поэта», «Песня Сольвейг», «Лебедь», «Сон», «Люблю тебя», «Старая мать», «К родине»
7. Мендельсон Ф. «Фиалка», «На крыльях чудной песни», «Зимняя песня»
8. Сен-Санс К. «Соловей»
9. Шуберт Ф. «Город», «Двойник», «Девушка и Смерть», «Лесной царь», «Баркаролла»
10. Шуман Р. «Солдат», «Посвящение», «Весенняя ночь»

Романси українських композиторів

1. Барвінський В. «Містю князю», «В лісі», «Ой сумна, темна ніченька», «Сонет»
2. Білаш О. «Жайвори», «Горить моє серце», «Цвітуть бузки»
3. Гулак-Артемівський С.С. «Стоїть явір над водою»
4. Жербін М. «Пливе моя душа», «Вокаліз»
5. Кирейко В. «Пророк», «Знов весна», «Пісня про матір», «Чого я жду»
6. Косенко В. «Говори, говори», «Вони стояли мовчки», «О, если бы ты могла»
7. Кропивницький М. «Соловейко»
8. Лисенко М. «Милованка», «Не забудь юних днів», «Безмежнеє поле», «В грудях вогонь»
9. Людкевич С. «Спи, дитино моя», «Про Бондарівну», «Ой піду я до млина»
10. Майборода Г. «Бажання», «Гаї шумлять», «Не сумуй»
11. Стеценко К. «Плавай, плавай, лебеденько», «Стояла я і слухала весну», «Вечірня пісня», «О, дивуйсь», «Дивлюсь я на ясні зорі»

Обробки українських народних пісень

1. Лисенко М.В. «Ой, не світи, місяченьку», «Ой, джигуне, джигуне», «Дощик», «Зоре моя вечірняя», «Ой, пряду, пряду», «Ой, зацвіла червона калина», «І сніг іде, і метелиця»
2. Лятошинський Б. «Тече річка невеличка»
3. Бойченко «Зелененький барвіночок»
4. Кос-Анатольський А. «Чотири воли пасу я», «Чом, чом не прийшов»

5. Яценко «Глибока кирниця»
6. Вілінська В. «Ти до мене, ти до мене не ходи»
7. Ревуцький Л. «На кладочці умивалася»
8. Колесса М. «Ой, гаю мій, гаю»

Українські народні пісні

«Вечір близенько»
"В кінці греблі шумлять верби"
«Гандзя»
«Глибока кирниця»
"Грицю, Грицю, до роботи"
«Де ти, доню, барилася?»
«Добривечір дівчино»
«Добрий вечір, зелена діброво»
«Дощик»
"Ішов козак потайком"
«і шумить і гуде»
«Їхав козак на війноньку»
«Їхав козак за Дунай»
"Йшла я по воду"
«Закувала зозуленька»
«Зелененький барвіночку»
«Зеленая ліщинонько»
«Зацвіла в долині червона калина»
«Зоре моя вечірняя»
«Казав мені батько»
«Летіла зозуля через мою хату»
«Лугом іду, коня веду»
«Мав я раз дівчиноньку»
«Місяць на небі»
"На вулиці скрипка грає"
«Надворі чорна хмара в`ється»
«Над річкою бережком»
"На поточку-м прала"
«Нащо мені чорні брови»
«Не щибече соловейку»
«Одна гора високая»
«Ой важу я, важу»
«Ой, джигуне, джигуне»
«Ой, дівчино, шумить гай»
«Ой, вербо, вербо»
«Ой, гаю мій, гаю»
«Ой, за гаєм, за Дунаєм»
«Ой зірву я у рожі квітку»

"Ой, на горі сніг біленький"
«Ой на горі на високій»
"Ой, на гору козак воду носить"
«Ой, не світи, місяченьку»
«Ой не ходи, Грицю»
"Ой, маю я чорні брови"
«Ой під вишню»»
«Ой піду я до млина»
«Ой там на горі»
"Ой, ти знав, нащо брав"
«Ой ти місяцю»
"Ой, болить ня головонька"
"Ой, у вишневому садочку"
«Ой у полі три криниченьки»
«Ой у полі три тополі»
«Ой ходила дівчина бережком»
«Ой чий то кінь стоїть»
«Ох і не стелися, хрещатий барвінку»
«Пливе човен»
"Посилала мене мати"
«Посіяла яру руту»
"При долині куш калини"
"Сидить дід на печі"
«Сонце низенько»
«Стелися, барвінку, низенько»
«Стоїть гора високая»
«Стоїть явір над водою»
"Ти до мене не ходи"
«Умираю моя мати»
«Чи я в лузі не калина була»
«Чого сидиш коло мене
«Шумить гуде дібровонька»
"Хоть у мене мужичок з кулачок"
"Якби мені черевики"
"Якби мені не тиночки»

ХІ. ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк А. Постановка голосу. / А. Антонюк. // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Українська ідея, 2000.
2. Дмитриев Л. Основы вокальной методики. / Л. Дмитриев. – М., 2000.
3. Дюм Д. Розвиток та охорона співацького голосу. / Д. Дюм. – К.: Музична Україна, 1988.

4. Егоров А. Гигиена голоса и его физиологической основы. / А. Егоров. – М., 1962.
5. Егоров А. Фізіологія співу і профілактика захворювання голосу співака. / А. Егоров. – Л., 1958.
6. Емельянов В. Развитие голоса, координация и тренинг. / В. Емельянов. – Спб: Лань, 2000.
7. Зданович А. Питання вокальної методики. / А. Зданович. – М.: Музгіз, 1965.
8. Каплун Я. М. Пособие по постановке голоса вокалистов. / Я. М. Каплун. – М., 1998.
9. Менабени А. Методика обучения сольному пению. / А. Менабени. – М.: Просвещение, 1987.
10. Микиша М. Практические основы вокального искусства. / М. Микиша. – К.: Музична Україна, 1971.
11. Ярославцева Л. Мировые вокальные школы. / Л. Ярославцева. – М., 1981.

Нотні архіви в Інтернеті

Всі нотні бібліотеки інтернету

<http://www.all-music.boom.ru>

Нотний архів класичної музики. Компіляція нотних бібліотек Інтернету

Нотна бібліотека класичної музики

<http://nlib.narod.ru>

Ноти академічних творів – партитури, камерно-інструментальна, вокальна музика, педагогічний репертуар

Українські народні пісні

<http://usongs.narod.ru>

Скановані тексти народних пісень з нотами.

Нотний архів Бориса Тараканова

<http://notes.tarakanov.net>

навчальні посібники, партитури, клавіри, вокальні твори.

Навчально-методична література з фонду бібліотеки Інституту мистецтв

1. Карабиць І. – К.: Музична Україна, 1983.
2. Кос-Анатольський А. Вибрані пісні – К.: Музична Україна, 1991.
3. Поклад І. – К.: Музична Україна, 1991.
4. Сабадаш С. – К.: Музична Україна, 1981.
5. Шамо І. – К.: Музична Україна, 1989.
6. Вечер старинного романса. – М.: Искусство. 2003.
7. Малышева Н. М. О пении (из опыта работы с певцами). – М.: Сов. Композитор, 1988.
8. Популярный справочник песен. – М.: Музыка, 1991.